

HUNGARIAN A1 – HIGHER LEVEL – PAPER 1
HONGROIS A1 – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
HÚNGARO A1 – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Tuesday 21 May 2002 (afternoon)
Mardi 21 mai 2002 (après-midi)
Martes 21 de mayo de 2002 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- Ne pas ouvrir cette épreuve avant d'y être autorisé.
- Rédiger un commentaire sur un seul des passages.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento.

Írjon kommentárt az alábbi szövegek egyikér!

1. (a)

De a kutató immár nem menekülhet, bárhogy szeretne is.

Nem menekülhet. Fogva tartja az a kép, amely a faluból kibontakozik, s amely elmosza színes, naiv, régi képzeiteit, iskolás emlékeit, városi hiedelmeit, megalázza osztályának előítéleteit. Hogy elmúlt a régi kép! A roskatag jobbágg, kiról a magyar történet századai alig is tudnak, holott az ország élete vállain nyugodott; a „Fiatal Magyarország” parasztképe, melyet tájékozatlan lelkendezés és hazafias liberalizmus alakít ki, Gárdonyi pasztellszínei és Göre Gáboros anekdotái, Szabó Dezső mitikus parasztjai. Tán a régi szorgos leírások, Bél Mátyás, Tessedik Sámuel adatai, Takáts Éva „jóindulatú beszélgetése”, Berzeviczy Gergely sürgetései, a történet elszórt, kevés ténye ami megmaradt és útba igazít valahogyan. Mert minden máshogy van tudomásunkkal, néprajzi leírásainkkal, irodalmunkkal szemben – minden máshogy van itt. Sokszor ráismerünk Tömörkény hűséges realizmusának egy-egy rokon mozzanatára, Móricz izzásának, fojtottságának szociális okaira, Tamási Áron írásainak tündéri bájára, azonban e révén nem érünk célhoz. A falu nem irodalom, s még kevésbé viseletek, fejfaformák, tűzhelytípusok buzgó leírásából összerakható „néprajzi” kép.

S a kutató ekkor szégyenül meg először a falu színe s önmaga előtt. Mily lelkendezve rohan haza először; úgy érzi: titkos kincseket fedezett föl: balladákat, meséket, zsúfolt hiedelemvilágot! S csak első tüze lohadtán kezdi érezni, hogy a pár ének és mese összegyűjtése mily téves és szegényes szolgálat csupán. A mesék, balladák kedvéért oly könnyen megfedkezett a paraszti társadalom osztálykivüliségéről, társadalmi számkivetettségéről, a nyári munka gonosz napjait, a filléres napszámbért, sovány anyákat, bélhurutos, pusztuló gyerekeket, a lázadó csendet – mind elfeledte a téli mesélésért. Szenvedélyes egyoldalúsága, amelyre joggal mondhatták: romantika! megrémítette. De vajon fullasztó szociális látomásai miatt megfedkezhetik-e a mesék titokzatos világáról, a csodák, hiedelmek sűrű, sötét fonadékáról, amely át- meg átjárja a falut, hol

*„Volt erdők és ó nádasok
láncolt lelkei riadoznak.”*

Ezer csoda és ezer szociális szörnyőség fogadja. A mesékben, hiedelmekben a kőkorszak emlékeit ismeri föl, pár ezer esztendőös egyiptomi mesékkal, finnugor hiedelmekkel, középkori történetekkel, arab-frank lovagmotívumokkal, múlt századi betyárhistóriák rokonaival találkozik; a cseléd savanyú sorsát, a pár holdas gazda fuldoklását látja, mágikus rontásokat, lázító agitációt hallgat; régi kuruzslásokat jegyez, s hallja, hogy a szülő anyák orvosi segítség nélkül pusztulnak a tanyákon, s pusztul a féléves, esztendőös gyerek. Megbénultan figyel a parlando rubato éneklésmódot s az átkozódást, tehetetlen jajveszékelt, ha már fölszakadt a gögös hallgatás csöndje. Rémülettel és szenvedélyes szeretettől megigézetten úgy érzi, hogy fölfedezte a magyar falut, fölfedezte parasztságunk Magyarországot.

- 40 Meg kell hogy alázza magát. Mit ér a munka, amit végzett? Alig többet a
semminél. Úgy érzi, hogy *valóban* megismerte összefüggéseiben a magyar falu
szerkezeti és funkcionális képét, végre nem romantikusan, hanem igaz értelme szerint
látja a dal, a dallam, mese szerepét e társadalmi forma életében – de mit ér a végzett
munkája? Kevés-kevés lejegyzett anyag. Kolumbusz térképeire gondol ismét: mily
45 keveset tudunk még. Malinowski precíz, gondos leírásait olvassa a melanéziaiak
szexuális életéről, amelyek kultúrformológiai felfogásunkat nem egy ponton megváltoztatták
– a magyar paraszt szerelmi életét még mindig az együgyű lakodalmi szokásleírások,
vőfélyrigmusok világánál látjuk. Bernatzik könyvét (*Aethiopien des Westens*) lapozza,
a gazdag fotófelvételeket, s eszébe kell hogy jusson a sok édeskés magyar
propagandafénykép. K. Th. Preuss híres nayarit-expedíciójának vallásos szövegeit
50 nézegeti, a furcsa, idegen szavakat, s tudja, hogy parasztságunk vallásosságáról egy-két
egymásnak ellentmondó közhelynél egyebet senki sem ismer. S így sorolhatná fel a
hiányokat minden kutatóterületen. Csak sejtjük az összefüggéseket, csak tapogatjuk a
tényvilágot, de hol a részletek termékenyítő gazdagsága, miért ez a sok általános szólam?
Nagyon keveset cselekedtünk. Nem volt ez okos és céltudos útnak indulás, bizony.
55 Felfedeztük országunkat, határainkat, de nem ismerjük természetét.

Ortutay Gyula, *Magyarország felfedezése*, (részlet, 1936).

1. (b)

Beethoven

Egy süket kornak muzsikál egy süket ember –
kétszáz évre elhallhatóan.

Emberék, ha akad köztetek,
ki meghallja süket korok muzsikáját,
5 – viaszt a fületekbe, mint Odüsszeusznak!
bizony, ez már feltétlen reflex nálatok;
mint a hajós amaz árbochoz: álltok korotokhoz kötözve,
mert, jaj, mi lenne a világból,
m i v é l e n n e a v i l á g , h a m e g j ó s o l n i m e r n ő k !

10 Zenét hallgatok, kétszáz évre visszamenően
Hallgatok jóslatokat.
És jaj, százszor jaj: már jóval születésem előtt megjósolták a
múltam!

* * *

15 A hangeversenyterem kitágult.
Mindig elárvulunk egy kicsit, ha növekszik a tér.
Beethoven karnagy úr, hát nem hallja, hogy *mást* fűj
az emberiség?!

A karnagy urat figyelmeztetik,
s lelép, *pedig nem volna szabad elhinnie!*

20 Semmi. Most csöndben s hétköznapian
s egymásnak őszinte hittel hazudván
egybegyűl mindenki, akit
a süket muzsikus hallani tanít.

Szilágyi Domokos, *Beethoven*, 1972.